

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

یادگیری مادام‌العمر و دانشگاه

تغییر ماهیت آموزش مداوم

تالیف:

جفری ای. کانتر

ترجمه:

دکتر مظفرالدین واعظی

(عضو هیأت علمی دانشگاه تهران)

عماد ملکی‌نیا

(دانشجوی دکتری مدیریت آموزش عالی دانشگاه تهران)

انتشارات آوای نور

تهران - ۱۳۹۲

سرشناسه	: کانتز، جفری ا.، ۱۹۴۹ - م. Cantor, Jeffrey A.
عنوان و نام پدیدآور	: یادگیری مادام‌العمر و دانشگاه: تغییر ماهیت آموزش مداوم/تالیف جفری ا. کانتز؛ ترجمه مظفرالدین واعظی، عماد ملکی‌نیا.
مشخصات نشر	: تهران: آوای نور، ۱۳۹۲. مشخصات ظاهری: ۱۶۸ ص.: جدول.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۰۱۲-۵
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: عنوان اصلی: Lifelong learning and the academy, the changing nature of continuing education, ۲۰۰۶.
یادداشت	: واژه‌نامه.
موضوع	: آموزش مداوم -- ایالات متحده/ آموزش حرفه‌ای -- ایالات متحده
موضوع	: آموزش حین خدمت -- ایالات متحده
شناسه افزوده	: واعظی، مظفرالدین، ۱۳۲۶ - مترجم/ ملکی‌نیا، عماد، ۱۳۵۹ - مترجم
رده بندی کنگره	: LC ۱۳۹۲۵۲۵۱ LC ۲/ک۹
رده بندی دیویی	: ۹۷۳/۳۷۴ شماره کتابشناسی ملی: ۳۰۷۰۷۲۲

یادگیری مادام‌العمر و دانشگاه: تغییر ماهیت آموزش مداوم

تالیف: جفری ا. کانتز

ترجمه: دکتر مظفرالدین واعظی - عماد ملکی‌نیا

ناشر: انتشارات آوای نور

چاپ اول ۱۳۹۲

تیراژ: ۵۰۰ جلد

صحافی: نشاط

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۰۱۲-۵

تهران: خیابان انقلاب - خیابان ۱۲ فروردین - خیابان وحید نظری - پلاک ۹۹

تلفن: ۶ - ۶۶۹۶۷۳۵۵ / نامبر: ۶۶۴۸۰۸۸۲ / همراه: ۰۹۱۲۲۰۰۴۵۵۷

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

فهرست مطالب

پیشگفتار مولف	۹
مقدمه ناشر	۱۳
پیشگفتار مترجمان	۱۷

فصل اول: تقاضاها و فرصت‌های جدید برای آموزش حرفه‌ای مداوم: رسالت و وظیفه در حال اجرا

مقدمه	۲۱
تعریف آموزش حرفه‌ای مداوم	۲۴
آموزش حرفه‌ای مداوم و اقتصاد بازار آزاد: تقاضا محرک رشد است	۲۵
چالشی برای دانشگاه سنتی	۲۷
اقتصاد در حال تغییر ایالات متحده و جهان	۲۹
شهروند قرن ۲۱: تغییر جمعیت شناختی دانشجویی	۳۲
مدیریت دانش: مفهومی جدید	۳۵
توسعه مداوم فناوری و تاثیر آن بر یادگیری	۳۷
دانشگاه به اجتماع می‌انداشد	۳۸
منبع جدیدی از درآمد	۳۹
تنظیم عملکرد حرفه‌ای از طریق آموزش حرفه‌ای مداوم	۴۱
آموزش حرفه‌ای مداوم: ابزاری جدید برای برقراری ارتباط با اجتماع	۴۳
روندهای در حال ظهور: مروری بر موضوع	۴۴

فصل دوم: آموزش حرفه‌ای مداوم، مدیریت دانش و محیط کار: صنعت در حال

رشد

- ۴۷..... مقدمه
- ۴۹..... بخش تجارت چگونه منابع مالی را صرف آموزش می‌کند؟
- ۵۰..... شرکت‌ها به دنبال چه نوع آموزشی برای کارکنان خود هستند؟
- ۵۳..... در کجا شرکت‌ها به سوی حمایت و پشتیبانی از آموزش حرکت می‌کنند؟
- ۵۳..... طرح برنامه سفارشی و آموزش در مکان
- ۵۴..... کارورزی‌ها
- ۵۵..... ارائه دوره آموزشی به صورت آنلاین
- ۵۶..... دانشگاه‌های شرکتی
- ۵۷..... مدارس اختصاصی
- ۵۷..... کالج‌ها و دانشگاه‌ها
- ۵۹..... تعیین صلاحیت: استاندارد جدید
- ۶۲..... خلاصه فصل

فصل سوم: آموزش حرفه‌ای مداوم به عنوان ابزار تنظیم عملکرد حرفه‌ای

- ۶۳..... مقدمه
- ۶۵..... هدف از آموزش مداوم برای تنظیم حرفه‌ای
- ۷۰..... چه کسی از آموزش مداوم برای تنظیم حرفه‌ای سود می‌برد؟
- ۷۲..... سازمان‌های حمایت‌کننده: حوزه‌ای برای استانداردهای عملکردی مبتنی بر صنعت
- ۸۳..... ایفای نقش مشترک در زمینه آموزش حرفه‌ای مداوم
- ۸۴..... گواهینامه‌های مهارت به عنوان پل‌های ارتباطی

فصل چهارم: ظهور فراهم‌کنندگان آموزش حرفه‌ای مداوم

- ۹۱..... مقدمه
- ۹۳..... انجمن‌های حرفه‌ای

۹۳	انجمن‌های مراقبت بهداشتی
۹۷	انجمن‌های بازرگانی و مالی
۱۰۰	انجمن‌های مهندسی و ساختمان
۱۰۳	فروشنده‌گان تجاری
۱۱۰	مدارس و کالج‌های اختصاصی
۱۱۲	سازمان‌های غیرانتفاعی

فصل پنجم: افزایش مشارکت برای ارائه آموزش حرفه‌ای مداوم

۱۱۷	مقدمه
۱۱۹	مشارکت‌ها برای آموزش حرفه‌ای مداوم در مشاغل مراقبت بهداشتی
۱۲۱	مشارکت کنندگان چه کسانی هستند؟
۱۲۷	اعتبارسنجی عرضه‌کنندگان
۱۳۱	آموزش حرفه‌ای مداوم برای کارکنان فناوری اطلاعات
۱۳۲	شرکاء
۱۳۳	شیوه‌های ارائه
۱۳۴	آموزش حرفه‌ای مداوم برای آموزگاران مدارس دولتی
۱۳۵	شرکاء
۱۳۶	شیوه‌های ارائه
۱۳۷	مشارکت‌ها و شیوه‌های ارائه برای کارکنان امنیت عمومی
۱۴۰	مشارکت‌ها و شیوه‌های ارائه در زمینه مشاغل بازرگانی و مالی
۱۴۲	خلاصه فصل

فصل ششم: آموزش حرفه‌ای مداوم در قرن بیست و یکم

۱۴۵	مقدمه
۱۴۵	اقتصادهای در حال تغییر، رقابتی‌تر و مبتنی بر تکنولوژی

- تغییر ماهیت شهروند قرن بیست و یکم، کسی که عموماً مسن‌تر از دانشجویان سنتی است و به طور
همزمان دارای نیازهای شغلی و خانوادگی است..... ۱۴۶
- مدیریت دانش..... ۱۴۷
- رشد و توسعه پیوسته فناوری که بر دنیای کار و یادگیری تاثیر می‌گذارد..... ۱۴۸
- دانشگاهی که برای رسیدن به اجتماعش متعادل و متوازن می‌شود..... ۱۴۸
- آموزش حرفه‌ای مداوم به عنوان مولد درآمد بیشتر..... ۱۴۹
- آموزش حرفه‌ای مداوم به عنوان ابزار تنظیم عملکرد حرفه‌ای..... ۱۴۹
- واژه‌نامه انگلیسی به فارسی..... ۱۵۵

پیشگفتار مولف

این کتاب بر روی وضعیت کنونی آموزش حرفه‌ای مداوم تاکید دارد. مورد آنولد ادیج (تحصیل کرده واقعی هرگز فارغ‌التحصیل نمی‌شود) برای توصیف و تفهیم بخش وسیعی از جامعه کنونی آمریکا، در بسیاری از نقاط جهان و در اغلب مشاغل و حرفه‌ها در این کتاب آورده شده است. در سال ۱۹۹۹ در کشور آمریکا بیش از نود میلیون بزرگسال در دوره‌های آموزش و کارآموزی بزرگسالان شرکت داشته‌اند (مرکز ملی آمارهای آموزش، ۲۰۰۲-۲۰۰۳). افزون بر این، کارفرمایان آمریکایی سالانه بیش از ۵۱ میلیارد دلار (در میانه دهه ۹۰ میلادی) صرف آموزش کارکنان خود می‌کنند (سرورو، ۲۰۰۱). این کتاب دلایل گسترش فوق‌العاده بازار آموزش حرفه‌ای مداوم را مورد بحث قرار می‌دهد: (۱) تغییر اقتصاد ایالات متحده و جهان مبتنی بر تکنولوژی و فضای رقابتی بیشتر؛ (۲) تغییر شهروندان قرن بیست و یکم که عموماً مسن‌تر از دانشجویان سنتی بوده و به طور همزمان با تقاضاهای شغلی و خانوادگی مواجه هستند؛ (۳) رشد و تکامل پیوسته که دنیای کار و دنیای یادگیری را تحت تاثیر قرار می‌دهد و (۴) دانشگاهی که برای تحقق خواسته‌های اجتماع خود

سازماندهی شده، در ارائه آموزش حرفه‌ای مداوم مشارکت می‌کند و به نوبه خود درآمدهای عملیاتی اضافی^۱ نیز ایجاد می‌کند.

آموزش حرفه‌ای مداوم در حال تبدیل شدن به یک صنعت در حال توسعه است. این کتاب سازمان‌های مختلفی را که فراهم‌کننده آموزش حرفه‌ای مداوم هستند مورد بحث و بررسی قرار می‌دهد و چگونگی فعالیت آنها را برای تحقق اهداف و نتایج دلخواه توصیف می‌نماید. پیشینه نظری آموزش حرفه‌ای مداوم مملو از بحث در مورد سازمان‌ها و رشته‌های فنی و حرفه‌ای مختلف است که عبارتند از: انجمن‌های حرفه‌ای، فروشندگان تجاری، مدارس و کالج‌های اختصاصی، سازمان‌های غیرانتفاعی، حوزه‌های مرتبط با انتشارات، تجارت و بازرگانی، خدمات عمومی و بهداشت. یافته‌ی برجسته این کتاب بررسی این موضوع است که بسیاری از این نهادها در هماهنگی با یکدیگر و به منظور حداکثرسازی منابع موجود و کاهش هرچه بیشتر هزینه‌ها، اقدام به اجرا و ارائه برنامه‌های آموزش حرفه‌ای مداوم می‌کنند تا پیامدهای مثبت این برنامه‌ها را برای سازمان خود به حداکثر ممکن برسانند.

این کتاب در پاسخ به نگرانی‌ها و دغدغه‌های عمومی در مورد صلاحیت کارکنان و کیفیت خدمات ارائه شده توسط آنان به نگارش درآمده است و همچنین تنظیم عملکرد حرفه‌ای را مورد بحث و بررسی قرار می‌دهد. پیشینه نظری آموزش حرفه‌ای مداوم تاکید دارد که حرفه‌ای‌های تیزهوش لزوم حفظ دانش، مهارت و صلاحیت‌های حرفه‌ای خود در بهترین شرایط ممکن را درک می‌کنند -انگیزه‌ای

که فراتر از هر قاعده و مجوز دولتی است. ارزیابی صلاحیت‌ها، گواهینامه‌ها و مجوزها نیز موضوعات مورد بحث در این کتاب هستند.

فراهم کنندگان برجسته آموزش حرفه‌ای مداوم چه کسانی هستند؟ انجمن‌های حرفه‌ای، فروشندگان تجاری، کالج‌ها و مدارس دولتی و اختصاصی، سازمان‌های غیرانتفاعی و آژانس‌های محله محور در طبقه‌بندی صنایع: مراقبت پزشکی و بهداشتی، بازرگانی و تجارت، مهندسی و تکنولوژی، آموزش اختصاصی و خدمات اجتماعی و خدمات عمومی به شمار می‌آیند.

پیشگام و جلودار پیشینه نظری آموزش حرفه‌ای مداوم، گستره‌ی متنوعی از مشارکت‌ها است که برای اجرا و ارائه آموزش حرفه‌ای مداوم شکل گرفته‌اند. این کتاب عوامل موفقیت در مشارکت بین دانشگاه‌ها، فروشندگان شرکتی، انجمن‌های حرفه‌ای و دیگر نهادهای مرتبط با آموزش حرفه‌ای مداوم و تعیین صلاحیت را نیز مورد بحث و بررسی قرار می‌دهد: چه عاملی باعث روی آوردن به مشارکت می‌شود؟ شرکاء چگونه منابع مورد نیاز برنامه‌های خود را از طریق مشارکت با دیگران فراهم می‌کنند؟ چگونه مشارکت‌های خوب، پایدار می‌مانند؟ چه کسانی از مشارکت موفقیت‌آمیز سود می‌برند؟

شرکاء در صدد حداکثرسازی منابع و شناسایی منابع مالی خارجی هستند. مشارکت‌ها تا زمانی که برای طرفین معامله سود در بر داشته باشند پایدار می‌مانند، پایداری مشارکت بستگی به وجود مکانیسم‌های حل اختلاف عقیده و تفسیر مقاصد و پیامدها دارد. لاولر^۱ (۲۰۰۰)، به دلیل تعاملی که با گستره متنوعی از سازمان‌ها و حرفه‌ها داشته است، عقیده دارد که آموزش حرفه‌ای مداوم تابع مسائل اخلاقی است

۱. Lawler

که ناشی از تعارض ارزش‌هاست (ص ۶۴). توافقات مکتوب این تلاش را آسانتر کرده و شاید از معضلات اخلاقی جلوگیری نماید.

در پایان این کتاب، مشارکت سازمان‌ها و موسسات برای ارائه آموزش حرفه‌ای مداوم مورد بحث قرار می‌گیرد. این کتاب بنیان فکری را برای مدیران فراهم می‌کند تا بتوانند نقش آفرینی سازمان خود در عرصه آموزش حرفه‌ای مداوم را تسریع ببخشند. خلاقیت، تطبیق‌پذیری^۱ و پشتکار در دستیابی به موفقیت نقش اصلی را دارند.

مقدمه ناشر

جفری کانتر در این کتاب دنیای آموزش حرفه‌ای مداوم را مورد کاوش قرار می‌دهد، نظرات و دیدگاه‌های محققان و شاغلان این عرصه را که دارای اطلاعات تجربی و عملی هستند بررسی و تحلیل می‌کند، اطلاعات این دسته از افراد کلیدی می‌تواند به طور موثری مقوله آموزش حرفه‌ای مداوم را مفهوم‌سازی نماید. این کتاب بحث‌های قانع‌کننده‌ای را ارائه می‌کند در مورد اینکه تقاضا برای آموزش حرفه‌ای مداوم همچنان افزایش خواهد یافت و موسسات آموزش عالی می‌توانند به طور مشتاقانه در ارائه آموزش حرفه‌ای مداوم پیشگام باشند - یا اینکه این نوع آموزش‌ها می‌تواند توسط دیگر سازمان‌های علاقه‌مند به فراهم‌سازی خدمات ارائه و اجرا شوند. در بین فصل‌های این کتاب، بررسی سازمان‌های مختلف فراهم‌کننده آموزش حرفه‌ای مداوم، (انجمن‌های حرفه‌ای، سازمان‌های غیرانتفاعی، فروشندگان تجاری، مدارس اختصاصی و بیش از همه موسسات آموزش عالی) و چگونگی ارائه خدمات آموزشی توسط این فراهم‌کنندگان به مشاغل و حرفه‌های متنوع، آموزنده‌ترین و مفیدترین بخش است.

نویسنده مواردی از تقاضا و انگیزه‌های مالی برای ارائه آموزش حرفه‌ای مداوم را بررسی می‌کند که می‌تواند به نحو ارزشمند و شایسته‌ای مورد توجه موسسات مختلف قرار بگیرد. او در این کتاب صنعت‌هایی را مطرح می‌کند که نیازمند برخی از خدمات ضروری آموزش حرفه‌ای مداوم هستند و نشان می‌دهد که چگونه تمرکز جامعه آمریکا بر تعیین صلاحیت، اخذ تاییدیه و پاسخگویی جلب شده است. انجمن‌های حرفه‌ای و شرکت‌های تجاری لزوماً به دنبال افراد دارای مدارک سنتی دانشگاهی نیستند اما در عوض خواستار کارکنان دارای مهارت‌ها و صلاحیت‌های تایید شده هستند. بنابراین، آموزش حرفه‌ای مداوم ابزار جدیدی برای دانشجویان است که موسسات آموزش عالی به طور فزاینده‌ای در حال ارائه خدمات به آنها هستند، با این حال موسسات آموزش عالی برای اینکه به طور موفقیت‌آمیزی به خواسته‌های دانشجویان پاسخ دهند بایستی شیوه‌های جدیدی از تفکر را سرلوحه اقدامات خود قرار دهند.

آموزش عالی، تا چه میزان در ارائه آموزش حرفه‌ای مداوم درگیر شده است؟ بر اساس چیزی که وابستگی منابع^۱ و نظریه سازمانی^۲ نامیده می‌شود، تنها موسسات آموزش عالی مانند موسساتی که اعانه‌های گسترده دریافت می‌کنند و دارای پرستیژ کافی هستند در موقعیتی قرار دارند که بین مشارکت یا عدم مشارکت در روند آموزش حرفه‌ای مداوم دست به انتخاب بزنند. ممکن است برخی از موسسات معتبر تصمیم به اجرا و ارائه آموزش حرفه‌ای مداوم بگیرند و تمرکز خود را بیشتر بر ارائه برنامه‌های سنتی منتهی به مدرک دانشگاهی معطوف کنند. دیگر موسسات مانند دانشگاه هاروارد، بر روی شناختی که از شهرتش وجود دارد سرمایه‌گذاری کرده و

۱. Resource Dependency

۲. Institutional Theory

آموزش حرفه‌ای مداوم را به گستره متنوعی از مخاطبان و سازمان‌ها ارائه می‌کند. آنها به اراده‌ی خود وارد آموزش حرفه‌ای مداوم می‌شوند و قادر هستند که مدت و میزان حضور خود را در این عرصه تعیین و تعریف کنند. تکیه‌گاه آموزش عالی - مؤسسات منطقه‌ای دولتی و خصوصی و کالج‌های محلی، با افزایش تقاضا از جانب شرکت‌های تجاری محلی و انجمن‌های حرفه‌ای برای ارائه خدمات آموزش حرفه‌ای مداوم مواجه هستند و چاره‌ای ندارند جز آنکه به این درخواست‌ها پاسخ دهند. این مؤسسات به واسطه‌ی ضرورت‌های مالی و روح کارآفرینانه اقدام به اجرا و ارائه خدمات آموزش حرفه‌ای مداوم می‌کنند. این مؤسسات به مشارکت خود در بازار آموزش حرفه‌ای مداوم ادامه خواهند داد.

لیزا ای. ولف وندل^۱

پیشگفتار مترجمان

امروزه با ظهور اقتصاد دانش‌بنیان مردم ناگزیر به یادگیری مهارت‌ها و دانش نوین از طریق موسسات آموزش عالی شده‌اند. در این میان، دانشگاه‌ها نیز بیش از هر زمان دیگر به سوی پاسخگویی به نیازهای متغیر ذینفعان خود در حرکت و تحول هستند. عواملی مانند؛ ظهور اقتصاد دانش‌بنیان، کاهش بودجه دولتی دانشگاه‌ها، تقاضای اجتماعی فزاینده برای ورود به آموزش عالی، تغییرات مداوم در تکنولوژی و نیازهای متنوع صنایع باعث شده است که مدیران و دست‌اندرکاران نظام آموزش عالی در عقاید و ایده‌های خود تجدید نظر کرده و رویکردهای «بازار محوری» و «مشتری مداری» را سرلوحه اقدامات خود قرار دهند. رویکرد بازار محور در آموزش عالی باعث شده که مدیران در جهت حداکثرسازی منابع مالی و درآمدها حرکت نمایند.

از طرف دیگر، در نتیجه گسترش کمی و روزافزون موسسات آموزش عالی بر اثر تقاضای اجتماعی برای دسترسی به آموزش عالی، نیاز دانشگاه‌ها به منابع مالی و امکانات و تجهیزات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری چند برابر شده است و مشارکت دانشجویان و ذینفعان در تامین بخشی از منابع مالی مورد نیاز دانشگاه‌ها به ضرورتی اجتناب‌ناپذیر تبدیل شده است. مجموعه‌ی عوامل فوق سبب شده است که مدیران آموزش عالی، در کنار رسالت ازلی و فرازمانی که دانشگاه برای بسط مرزهای دانش، کشف حقیقت و شناخت ناشناخته‌ها

دارد، پاسخگویی به نیازهای مشتریان، ذینفعان، جامعه، صنعت و ... را نیز به ماموریت‌های سنتی دانشگاه بیفزایند.

ارائه و اجرای دوره‌های آموزشی تخصصی و کوتاه‌مدت برای سازمان‌ها و صنایع یکی از استراتژی‌های بازار محور مدیران آموزش عالی است که از این رهگذر می‌توانند منابع مالی قابل توجهی را جذب کرده و در جهت تعالی دانشگاه برای پاسخگویی هرچه بهتر به ذینفعان حرکت کنند. و از طرف دیگر، نیازهای حرفه‌ای افراد شاغل، ضرورت حفظ مزیت رقابتی از طریق کسب دانش، ضرورت حفظ جایگاه شغلی و حرفه‌ای سبب شده است که شاغلان بخش‌های مختلف جامعه دائماً در اندیشه روزآمدسازی و ارتقاء دانش و مهارت‌های خود باشند. در این میان دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی می‌توانند به بهترین شکل ممکن دانش و مهارت‌های شاغلان و حرفه‌ای‌های بخش‌های مختلف جامعه را روزآمد ساخته و ارتقاء دهند. این تقاضا (از طرف شاغلان، متخصصان، ذینفعان و دانشجویان) و عرضه (عرضه خدمات آموزش عالی و آموزش حرفه‌ای از جانب دانشگاه‌ها) باعث می‌شود که بازار خدمات آموزش عالی شکل گرفته و متقاضیان نیز با توجه به نیازهای خود از بین عرضه‌کنندگان مختلف خدمات آموزشی دست به انتخاب آزادانه بزنند، انتخاب آزادانه متقاضیان نیز سبب ایجاد رقابت بین عرضه‌کنندگان و به تبع آن ارتقاء کیفیت خدمات آموزشی می‌گردد. لذا شکل‌گیری بازار خدمات آموزش عالی و آموزش حرفه‌ای یک امر اجتناب‌ناپذیر بوده و برای تمامی طرفین دارای آثار و نتایج مثبت خواهد بود.

کتاب «یادگیری مادام‌العمر و دانشگاه: تغییر ماهیت آموزش مداوم» نوشته جفری ای کانتر، به بهترین شکل ممکن شکل‌گیری و گسترش بازار خدمات آموزش حرفه‌ای مداوم در ایالات متحده را ترسیم و تشریح می‌کند. این کتاب در شش فصل تنظیم شده است و به طور مفصل موسسات و سازمان‌های مختلف ارائه‌دهنده خدمات آموزش حرفه‌ای مداوم مورد بررسی قرار گرفته و ضرورت‌هایی که باعث شده است تا نیروی شاغل ایالات متحده هرچه بیشتر به آموزش‌های حرفه‌ای روی بیاورند مورد بحث و بررسی قرار گرفته است.

با نگاهی به وضعیت کشورمان و مقایسه آن با سایر کشورهای جهان و مرور وضعیت کنونی صنعت و تغییرات مداوم تکنولوژیکی می‌توان گفت که؛ شکل‌گیری بازار خدمات آموزش عالی و آموزش حرفه‌ای اجتناب‌ناپذیر بوده و باعث تامین نیازهای متقابل عرضه‌کنندگان و متقاضیان این نوع خدمات خواهد بود. لذا، مطالعه این کتاب به دست‌اندرکاران نظام آموزش عالی، مدیران و مسئولین موسسات آموزش عالی، مدیران شرکت‌ها و سازمان‌های صنعتی و خدماتی، دانشجویان و علاقه‌مندان رشته‌های علوم تربیتی، آموزش عالی و مدیریت و ... توصیه می‌گردد.

مظفرالدین واعظی و عماد ملک‌نیا

پاییز ۱۳۹۱